

AA-102

April-2024

B.Ed., Sem.-IV**B-104 : Pedagogy of School Subject : Sanskrit**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

14

1. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો ઉત્તર આપો :

- (1) અભ્યાસક્રમની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેનું મહત્વ વિગતે ચર્ચો.
- (2) અભ્યાસક્રમ મૂલ્યાંકન એટલે શું ? અભ્યાસક્રમ મૂલ્યાંકનની પદ્ધતિઓ વિગતે ચર્ચો.

અથવા

- (1) પાઠ્યક્રમ એટલે શું ? પાઠ્યક્રમ અને અભ્યાસક્રમ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
- (2) આદર્શ પાઠ્યપુસ્તકનો અર્થ જણાવી ધોરણ-9ના સંસ્કૃત વિષયના વર્તમાન પાઠ્યપુસ્તકનું મૂલ્યાંકન કરો.

2. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો ઉત્તર આપો :

14

- (1) સંસ્કૃત વિષયના શિક્ષકના ગુણો અને વ્યવસાયિક કૌશલ્યો સવિસ્તાર ચર્ચો.
- (2) સંસ્કૃત વિષયના અધ્યાપનમાં શૈક્ષણિક સાધનોની અગત્યતા ચર્ચી વર્ગખંડમાં પ્રતિકૃતિ, ફ્લેશકાર્ડ અને પી.પી.ટી. ના ઉપયોગો જણાવો.

અથવા

- (1) અનુબંધ એટલે શું ? સંસ્કૃત વિષયનો અન્ય વિષયો સાથેનો અનુબંધ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
- (2) શાળામાં સંસ્કૃત ખંડની ઉપયોગિતા અને સજ્જતા વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

3. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો ઉત્તર આપો :

14

- (1) જૂથ પદ્ધતિનો અર્થ જણાવી તેના ફાયદા અને મર્યાદાઓ વિગતે ચર્ચો.
- (2) સંસ્કૃત વિષયના અધ્યાપનમાં નાટ્યીકરણ પ્રયુક્તિના ઉપયોગોની ઉદાહરણ સહિત ચર્ચા કરી તેના ફાયદા અને મર્યાદાઓ જણાવો.

અથવા

- (1) આગમન અભિગમ અને નિગમન અભિગમનો અર્થ જણાવી, તેમના ફાયદા અને મર્યાદાઓ વિગતે ચર્ચો.
- (2) મૌખિક અભિગમની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેના ફાયદા અને મર્યાદાઓ સવિસ્તાર ચર્ચો.

4. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો ઉત્તર આપો :

14

- (1) હેમચંદ્રાચાર્યનો પરિચય આપી કલિકાલસર્વજ્ઞો હેમચંદ્રાચાર્ય: ગદ્યનું કથાવસ્તુ વર્ણવો.
- (2) જય: પરાજયો વા ગદ્યનો કેન્દ્રવર્તી વિચાર વર્ણવી ગદ્યમાં નિરૂપિત આધુનિક યુદ્ધ અને મહાભારતકાલીન યુદ્ધના પરિણામો વિશે ચર્ચા કરો.

અથવા

- (1) અદ્ભૂતમ્ યુદ્ધમ્ પદ્યમાં નિરૂપિત રામાયણના અરણ્યકાંડનું કથાવસ્તુ વર્ણવો.
- (2) ગીતામૃતમ્ પદ્યના શ્લોકોમાં નિરૂપિત શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાનો કેન્દ્રવર્તી ઉપદેશ વર્ણવો.

5. નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ સાતના જવાબ આપો :

14

- (1) સંસ્કૃતના પાઠ્યપુસ્તકનું મહત્ત્વ જણાવો.
- (2) ધોરણ-10ના સંસ્કૃત વિષયના વર્તમાન પાઠ્યપુસ્તકની વિશેષતાઓ જણાવો.
- (3) માધ્યમિક શાળાના પાઠ્યક્રમમાં સંસ્કૃત વ્યાકરણના કયા મુદ્દાઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે ?
- (4) સંસ્કૃત વિષયના અધ્યાપનમાં ચાર્ટનું મહત્ત્વ જણાવો.
- (5) ભાષા પ્રયોગશાળાની ઉપયોગિતા જણાવો.
- (6) સંસ્કૃત અધ્યાપનમાં જ્ઞાનકોશનું મહત્ત્વ જણાવો.
- (7) વ્યાખ્યાન પદ્ધતિના ફાયદા જણાવો.
- (8) ગાન પ્રયુક્તિની મર્યાદાઓ જણાવો.
- (9) સંસ્કૃતના અધ્યાપનમાં કથન પ્રયુક્તિના ઉપયોગો જણાવો.
- (10) સિદ્ધરાજ જયસિંહે માલવ પ્રદેશ પર ક્યારે વિજય પ્રાપ્ત કર્યો ? વિજય પ્રાપ્ત કર્યા પછી તે ક્યાં ગયો ?
- (11) ગિરા અને ધન્વી શબ્દોના ગુજરાતીમાં અર્થ જણાવો.
- (12) જાયતે અને પ્રવૃત્તિ: શબ્દોના સંસ્કૃતમાં વિરોધી શબ્દ આપો.

AA-102

April-2024

B.Ed., Sem.-IV

B-104 : Pedagogy of School Subject : Sanskrit

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

1. Answer any **one** set of questions :

14

- (1) Clarify the concept of curriculum and discuss in detail its importance.
- (2) What is curriculum evaluation ? Discuss in detail the methods of curriculum evaluation.

OR

- (1) What is syllabus ? Clarify the difference between syllabus and curriculum.
- (2) State the meaning of an ideal textbook and evaluate the present textbook of Sanskrit subject of standard-9.

2. Answer any **one** set of questions :

14

- (1) Discuss in detail the qualities and professional skills of a teacher of Sanskrit subject.
- (2) Discuss the significance of teaching aids in teaching of Sanskrit Subject and state the uses of model, flash card and P.P.T. in classroom.

OR

- (1) What is correlation ? Explain with example the correlation of Sanskrit subject with other subjects.
- (2) Discuss in detail about the utility and arrangement of Sanskrit room in school.

3. Answer any **one** set of questions :

14

- (1) State the meaning of group method and discuss in detail its advantages and limitations.
- (2) Discuss the uses of dramatization technique in teaching of Sanskrit subject with example and state its advantages and limitations.

OR

- (1) State the meaning of inductive approach and deductive approach and discuss their advantages and limitations in detail.
- (2) Clarify the concept of oral approach and discuss in detail its advantages and limitations.

4. Answer any **one** set of questions :

- (1) Give the introduction of Hemchandracharya and describe the plot of the prose कलिकालसर्वज्ञो हेमचन्द्राचार्यः ।
- (2) Describe the central idea of the prose जयः पराजयो वा and discuss about the consequences of modern war and the war of Mahabharata period depicted in the prose.

OR

- (1) Describe the plot of Aranyakanda of Ramayana depicted in the poem अद्भूतम् युद्धम् ।
- (2) Describe the central preach of Shrimad Bhagvadgita depicted in the verses of the poem गीतामृतम् ।

5. Answer any **seven** from the following questions :

- (1) State the importance of textbook of Sanskrit.
- (2) State the peculiarities of present textbook of Sanskrit subject of Standard-10.
- (3) Which points of Sanskrit grammar have been included in the syllabus of secondary school ?
- (4) State the importance of chart in teaching of Sanskrit subject.
- (5) State the utility of language laboratory.
- (6) State the importance of encyclopedia in teaching of Sanskrit.
- (7) State the advantages of lecture method.
- (8) State the limitations of song technique.
- (9) State the uses of narration technique in teaching of Sanskrit.
- (10) When did Siddharaj Jaysinh achieve victory on Malav region ? Where did he go after achieving victory ?
- (11) State the Gujarati meaning of the words गिरा and धन्वी ।
- (12) Give the opposite word in Sanskrit of the words जायते and प्रवृत्तिः ।